

Infrastructura de apă și apă uzată

De la nota conceptuală până la finalizarea unui proiect trec 10–12 ani

Ilie Vlaicu, președintele Asociației Române a Apei (ARA)

Cea mai mare problemă a sectorului investițiilor în infrastructura de apă și apă uzată rămâne de departe durata foarte lungă de realizare a proiectelor. Mai mulți factori conduc la această situație: pe de o parte, proiectele sunt foarte complexe, iar pe de altă parte, încă reprezintă o problemă viteza redusă a avizării.

La problemele uzuale se adaugă și impactul noilor norme europene, arată Ilie Vlaicu, președintele Asociației Române a Apei (ARA), membră în Federația Patronatelor Societăților din Construcții (FPSC).

De la momentul elaborării notei conceptuale a unui proiect și până la punerea în operă trec, în medie, 10–12 ani, ceea ce îi descurajează pe antreprenori, în special pe cei mai mici, să participe la astfel de proiecte.

Finanțarea există, dar implementarea este încetinită de birocrație și de durata excesivă a avizelor

Sectorul de apă și apă uzată are astăzi un portofoliu investițional foarte mare. Dacă ne uităm la întregul ciclu POIM - PDD - PNRR, analiza ARA indică o valoare eligibilă contractată de aproximativ 8,711 miliarde euro, formată din circa 2,989 miliarde euro în POIM, 5,397 miliarde euro în PDD și

aproximativ 325 milioane euro în PNRR pentru infrastructura directă de apă și canalizare. Aceasta arată că problema sectorului nu este dată de lipsa proiectelor, ci de capacitatea de a le duce la închidere financiară și operațională, subliniază domnul Vlaicu.

Gradul de contractare este ridicat, însă o parte importantă a procedurilor rămâne în derulare la nivel de avize, modificări contractuale, recepții și decontări, iar situația frânează transformarea contractelor semnate în investiții finalizate și certificate financiar.

Veriga critică - apa uzată, din dificultatea de finalizare a proiectelor

Imaginea de ansamblu este aceea a unui sector aflat între investiții masive și întârzieri structurale.

În POIM, proiectele majore sunt în general contractate și într-un stadiu fizic avansat, însă multe nu sunt încă închise financiar.

În PDD, peste 90% din proiectele de apă și apă uzată reprezintă, practic, continuări ale proiectelor făcute din POIM, ceea ce arată că aceste investiții au un ciclu mare de pregătire și implementare care trebuie recunoscut din faza de programare.

Așadar, în majoritatea lor proiectele sunt fie contractate, fie în implementare, iar provocarea reală nu mai este lansarea investițiilor, ci

accelerarea execuției, recepției și decontării, mai ales pe componenta de apă uzată, unde complexitatea tehnică și juridică este mai mare decât la alimentarea cu apă.

Veriga critică rămâne apa uzată, nu din lipsă de proiecte, ci din dificultatea de finalizare și conformare efectivă.

Dacă adăugăm la acestea și noile obligații de conformare ce derivă din Directiva revizuită de epurare a apelor uzate urbane, cu atât mai mult este necesară o abordare strategică în care finanțarea să fie securizată pentru sectorul de apă și apă uzată.

Proiectele PDD, deja făcute din POIM, ar putea să ajungă să fie finanțate din bugetul de stat

Președintele ARA spune: "Aici mesajul trebuie să fie ferm, dar credibil: ritmul de implementare este sub presiune, iar termenele 2026–2027 sunt foarte strânse pentru dimensiunea și complexitatea proiectelor regionale".

Analiza ARA arată clar că un proiect regional de apă și apă uzată are în România o durată totală de 10–15 ani, iar de la nota conceptuală până la finalizare, un proiect ajunge frecvent la 10–12 ani.

Cu alte cuvinte, fazarea nu este excepția, ci a devenit aproape regula sistemului.

Dar problema de fond nu este că proiectele se fazează, ci că sistemul administrativ și de

avizare nu permite livrarea mai rapidă a unor investiții atât de mari.

Dacă PDD nu accelerează suficient plățile și finalizarea administrativă până la capătul perioadei, o parte din presiune va migra inevitabil spre bugetul național.

”Așadar, există perspective reale de avans, dar numai dacă accentul se mută de la contractare la execuție și deontare, iar statul simplifică urgent lanțul de avizare și decizie. Altfel, riscăm să avem proiecte începute, dar întinse pe perioade prea lungi pentru a mai răspunde la timp obligațiilor europene”, spune Ilie Vlaicu.

Întârzierile au redus apetitul constructorilor de a licita la astfel de proiecte

În ultimii ani, piața achizițiilor publice pentru apă și apă uzată a fost afectată simultan de inflație, de creșterea costurilor la materiale și energie, de dezechilibre contractuale și de durata foarte mare a procedurilor pregătitoare. Acest context a redus apetitul constructorilor pentru anumite loturi, mai ales acolo unde documentațiile au fost vechi, ajustările au fost dificile sau riscurile au fost transferate aproape integral către antreprenor.

Problema nu este doar licitația în sine, ci întregul lanț birocratic care prelungește proiectul, îi schimbă costurile și îi reduce predictibilitatea. Din perspectiva sectorului, se vede o ușoară maturizare a pieței, dar nu suficientă.

Operatorii regionali mari au reușit mai bine să ducă proiectele înainte, tocmai pentru că au capacitate administrativă, istoric de implementare și relație instituțională mai stabilă cu finanțatorii. Proiectele mai mici sau mai fragmentate au rămas mai expuse întârzierilor și problemelor de achiziție.

Într-adevăr, achizițiile nu s-au simplificat: avem încă prea mult timp consumat pe clarificări, avize și ajustări, iar asta afectează atât concurența, cât și viteza de execuție. Piața reacționează la predictibilitate, unde aceasta lipsește, fie primim mai puține oferte, fie costurile cresc.

Raportul preț – calitate nu mai trebuie să fie principalul criteriu de atribuire

Președintele ARA subliniază că nu mai putem adjuca licitațiile doar prin prisma prețului minim, pentru că proiectele de apă și apă uzată sunt proiecte complexe, cu durată mare de implementare, având interoperabilitate tehnică și riscuri operaționale importante.

În practică, criteriile de atribuire trebuie să pună mai mult accent pe capacitatea tehnică reală, pe experiența echipei, pe managementul riscurilor și pe sustenabilitatea soluțiilor

propuse. Această abordare este compatibilă și cu nevoia de a evita blocaje ulterioare în execuție.

În privința prețurilor, piața a trecut printr-o corecție semnificativă în ultimii ani. Prețurile nu mai pot fi comparate cu cele din momentul proiectării inițiale, iar întârzierile administrative au accentuat această discrepanță. De aceea, competiția există, dar este mai selectivă: firmele intră mai ales acolo unde documentația este robustă, clauzele sunt rezonabile și există șanse reale de execuție fără blocaje interminabile.

Gradul de competiție nu depinde doar de interesul pieței, ci și de calitatea documentației și de echilibrul contractual. Unde proiectele sunt bine pregătite și riscurile sunt gestionabile, interesul constructorilor există, dar unde procedurile sunt greoaie și riscurile sunt disproporționate, competiția scade.

Deficitul de finanțare, durata excesivă a ciclului investițional, noi directive UE și lipsa guvernancei integrate sunt principalele provocări în implementare

Ilie Vlaicu ne-a explicat că în implementarea proiectelor de apă – canal sunt patru mari provocări.

Prima este deficitul structural de finanțare.

Analiza ARA estimează că, raportat la nevoile istorice de conformare și reabilitare, plus impactul minim cuantificat al noii directive privind apele uzate urbane, România are un deficit de finanțare de peste 21 miliarde euro. A doua este durata excesivă a ciclului investițional, generată de avizare, proceduri, modificări contractuale și recepții dificile. Proiectele consumă ani întregi doar în pregătire și avizare, înainte ca lucrările efective să înceapă.

A treia este presiunea noilor obligații europene. ARA a atras public atenția că Directiva (UE) 2024/3019 privind epurarea apelor uzate urbane aduce standarde noi, inclusiv pentru micropoluanti și treapta a patra de epurare, iar asociația solicită menținerea și creșterea alocărilor financiare pentru sector.

A patra este nevoia de guvernare integrată. ARA a cerut recent reactivarea Grupului de Lucru Interministerial Apă-Canal, argumentând că fără coordonare la nivel guvernamental, eficiența investițiilor rămâne vulnerabilă, iar România este deja în faza contencioasă privind aplicarea Directivei 91/271/CEE.

Ca atare, sectorul apei nu mai are nevoie doar de proiecte și de fonduri, ci de o arhitectură de implementare mai rapidă, de guvernare interinstituțională și de o recunoaștere politică a faptului că apa este infrastructură critică. ■